

Lange Voorhout 20
Postbus 556
2501 CN Den Haag
T (070) 311 97 11
F (070) 311 97 10
info@platformbetatechniek.nl
www.platformbetatechniek.nl

De diverse loopbanen van bèta's

Samenvatting Bèta-loopbaanmonitor 2008

Djoerd de Graaf
Bert Hof
Chris van Klaveren

SEO Economisch Onderzoek

In opdracht van Platform Bèta Techniek,
KIVI NIRIA, KNCV en Technisch Weekblad

KNCV

KIVI NIRIA

Technisch Weekblad

platform
Bèta Techniek

Colofon

Uitgave

Platform Bèta Techniek
Lange Voorhout 20, 2514 EE Den Haag
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
T (070) 311 97 11
F (070) 311 97 10
info@platformbetatechniek.nl
www.platformbetatechniek.nl

Uitgevoerd door

SEO Economisch Onderzoek
Roeterstraat 29
1018 WB Amsterdam
T (020) 5251630
F (020) 525 1686
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl

In opdracht van

Platform Bèta Techniek
KIVI NIRIA
KNCV
Technisch Weekblad

Projectbegeleiding

Rebecca Hamer, Platform Bèta Techniek

Vormgeving

Ambitions, 's-Hertogenbosch

Druk

Henk's Offset

Oktober 2008

Auteursrechten voorbehouden. Gebruik van de inhoud van deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	De diverse loopbanen van bèta's	5
2	Lonen	7
3	Loopbanen	11
4	Secundaire arbeidsvoorwaarden	13
5	Werktevredenheid	15
6	Conclusie	17

1 De diverse loopbanen van bèta's

Twee keuzes zijn van grote invloed op een loopbaan: de keuze voor de opleiding en vervolgens de keuze voor het type werk. Dit onderzoek richt zich op de tweede keuze.

Vanaf eind 2006 is in de enquête de Loonwijzer aan circa 30 duizend werknemers met een mbo- en (vooral) hbo- en wo-diploma gevraagd welke precieze opleiding ze hebben gevolgd. Dat maakt het mogelijk om onderscheid te maken tussen werknemers met een bètaopleiding (bèta's) en werknemers met een andere opleiding (niet-bèta's). Daarnaast is in de Loonwijzer veel informatie verzameld over de werksituatie van de werknemers. Wat is hun loon? Hoe lang werken ze al? Welke secundaire arbeidsvoorwaarden krijgen ze? En ook: hoe tevreden zijn ze met hun werk? De keuze voor een werkplek is immers niet definitief. Werknemers veranderen tijdens hun loopbaan regelmatig van werk. Verderop komen achtereenvolgens het loon, de loopbaan, de secundaire arbeidsvoorwaarden en de werktevredenheid aan de orde van bèta's en niet-bèta's. Maar eerst: wie zijn de bèta's nu eigenlijk?

Wat is een bètaopleiding?

In deze samenvatting wordt de term bètaopleiding gebruikt. Deze term verwijst naar de clusterindeling van opleidingen door een onafhankelijke commissie onder leiding van prof. dr. T. Sminia. Deze commissie bracht eenduidigheid over welke opleidingen tot de wereld van bèta of techniek dienen te worden gerekend. Ook buiten de sectoren 'natuur' en 'techniek' zijn opleidingen te vinden met een hoog bètatechnisch gehalte. De commissie Sminia heeft de Nederlandse hoger onderwijs opleidingen daarom ingedeeld in vier clusters:

Cluster I: Opleidingen in het hoger onderwijs die behoren tot de sectoren 'natuur' en 'techniek' uit het CROHO (Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs);

Cluster II: Opleidingen van buiten de CROHO-sectoren 'natuur' en 'techniek' met méér dan 50 procent bètatechnische vakken;

Cluster III: Bètatechnische lerarenopleidingen;

Cluster IV Opleidingen met minder dan 50 procent bètatechnische vakken.

Door Platform Bèta Techniek worden alleen opleidingen uit cluster I en II geteld voor het bereiken van de ambitie om de instroom met 15 procent toe te laten nemen. Cluster I opleidingen worden over het algemeen aangeduid met de term bètatechnische opleidingen, cluster II opleidingen worden vaak snijvlakopleidingen genoemd. In deze samenvatting worden beide clusters samen genomen en bètaopleidingen genoemd. De mbo-opleidingen zijn op een soortgelijke wijze ingedeeld in bèta- en niet-bètaopleidingen.

De diverse bèta's

De ene bèta is de andere niet. Natuurkundigen zijn geen bouwkundigen, elektrotechnici zijn heel anders opgeleid dan laboranten. Een mbo'er is bovendien geen academicus. Daarom gaan enkele van onderstaande figuren in detail in op de verschillende bètaopleidingen. Ook kunnen bèta's niet alleen worden gedefinieerd door hun opleiding, maar ook door hun beroep. Met een bètaopleiding wordt namelijk niet automatisch de keuze gemaakt voor een bètaberoep. Bèta's zijn breed inzetbaar. Ongeveer de helft van de hoger opgeleiden met een bètaopleiding komt in een niet-bètaberoep terecht. Op mbo-niveau is dat percentage met zo'n 20 procent overigens een stuk lager.

Er zijn duidelijke verschillen tussen de bèta's die wel en niet in een bètaberoep aan de slag gaan. Zijn er überhaupt al weinig vrouwen in Nederland die een bètaopleiding volgen, in de bètaberoepen zijn deze vrouwen helemaal schaars. Ze kiezen voor het grootste deel voor de niet-bètaberoepen. Ook het type opleiding is anders. Logischerwijs zijn de werknemers in bètaberoepen vaker afkomstig van de 'harde' bètaopleidingen als werktuigbouwkunde en elektrotechniek. Grafimedia en 'transport en logistiek' op mbo-niveau en informatica en informatiekunde in het hoger onderwijs zijn veel voorkomende opleidingen bij de bèta's in de niet-bètaberoepen. Qua leeftijd is er weinig

verschil tussen de bèta's in bètaberoepen en de bèta's in niet-bètaberoepen. Over het algemeen zijn werknemers met een bètaopleiding overigens niet wat ouder dan gemiddeld.

Mensen zonder een bètaopleiding komen zelden in een bètaberoep terecht. Voor een bètaberoep is meestal een specifieke opleiding nodig. De niet-bèta's die wel in een bètaberoep werken, zijn bovengemiddeld vaak man. Deze groep bestaat bij de hoger opgeleiden voor een belangrijk deel uit werkenden in de ICT-branche.

Wat is een bètaberoep?

Voor dit onderzoek is een indeling in beroepen gemaakt, waarbij gebruik is gemaakt van de Standaard Beroepenclassificatie 1992. Voor de middelbare beroepen vallen hier in ieder geval de volgende beroepen onder: de (technisch-)agrarische beroepen, de wiskundige en natuurwetenschappelijke beroepen, de technische beroepen, de algemene transport beroepen en de technisch-(para-)medische beroepen.

Voor de hogere en wetenschappelijke beroepen is een vergelijkbare selectie gemaakt. Bovendien bevat deze selectie ook een aantal bètadocenten en beroepen die met automatisering en ICT te maken hebben. Managers binnen deze beroepsgroepen zijn wel als bètaberoep gedefinieerd, meer algemene managementberoepen niet.

2 Lonen

Een belangrijke factor in een loopbaan - en dus ook in die van bèta's - is de beloning. Hoeveel verdienen bèta's ten opzichte van niet-bèta's? En in hoeverre zijn deze verschillen terug te voeren op het verschil in persoons- en baankenmerken? Met welke bètaopleidingen verdien je het meest? Maakt het verschil of je met een bètaopleiding in een bètaberoep, of in een niet-bètaberoep gaat werken? En: in welk bètaberoep (branche) zijn de lonen het hoogst?

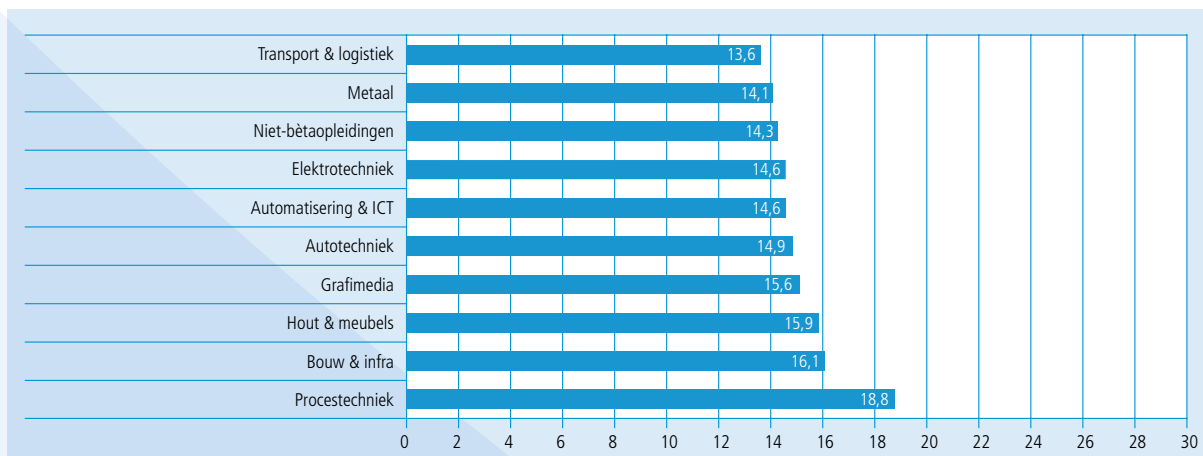
Mbo-bèta's verdienen bovengemiddeld

Bèta's verdienen ongeveer even veel als niet-bèta's. Al lijkt dat op het eerste gezicht anders. Gemiddeld genomen over alle werknemers in Nederland verdienen bèta's meer dan niet-bèta's. Dat verschil komt alleen niet doordat de werknemers een bètaopleiding hebben gevolgd. Het verschil wordt veroorzaakt door andere persoons- en baankenmerken. Zo zijn de werkende bèta's in Nederland veel vaker man en gemiddeld ook wat ouder dan de werkende niet-bèta's. Daardoor krijgen ze gemiddeld genomen een hoger loon. Als voor deze kenmerken wordt gecorrigeerd dan verdienen bèta's op hbo- en wo-niveau ongeveer hetzelfde als de niet-bèta's. Alleen het bruto uurloon van bèta's met een mbo-diploma is na deze correctie nog ongeveer een euro meer dan het bruto uurloon van niet-bèta's met een mbo-diploma. Met andere woorden: gemiddeld genomen verdient een mbo'er met een bètaopleiding meer dan een mbo'er met dezelfde kenmerken die geen bètaopleiding heeft gevolgd.

Verschillen tussen bètaopleidingen

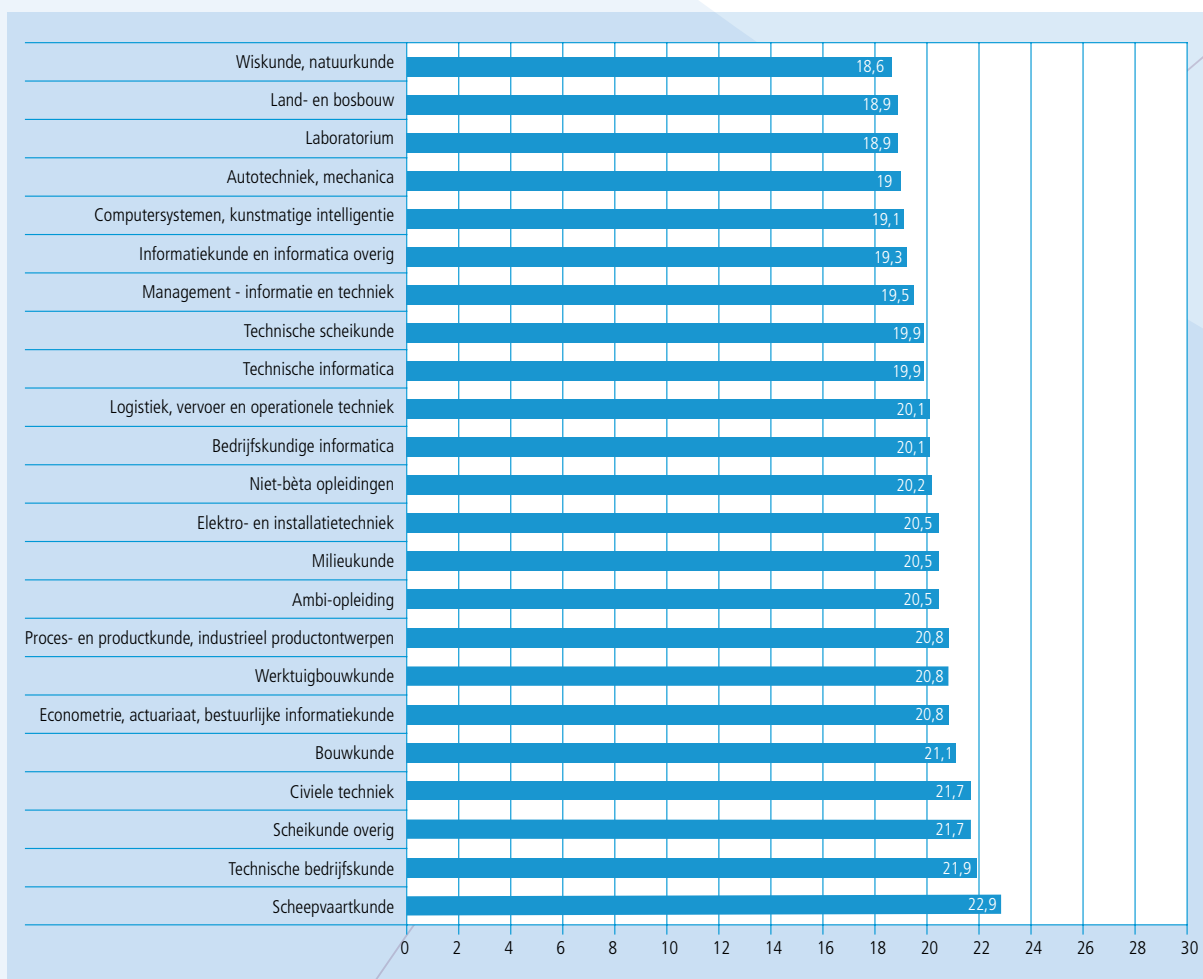
Niet met elke opleiding verdien je even veel. Figuren 1 tot en met 3 tonen de bruto uurlonen die werknemers met de verschillende opleidingen gemiddeld verdienen. Het gaat daarbij weer om zo goed mogelijk vergelijkbare lonen. Er is dus gecorrigeerd voor allerlei achtergrondkenmerken van werknemers als geslacht en leeftijd. De gemiddelde bruto uurlonen van de meeste mbo-opleidingen ontlopen elkaar niet veel. De opleidingen in 'transport & logistiek' (bijvoorbeeld 'planner wegtransport') en de opleiding procestechniek wijken het meeste af. Met 'transport & logistiek' wordt het minste verdiend, met procestechniek met afstand het meest. Ook bij de hbo- en wo-opleidingen is de spreiding in de gemiddelde bruto uurlonen niet heel groot. Op beide niveaus verdienen werknemers met de verschillende opleidingen op het gebied van informatica en informatiekunde minder dan gemiddeld. Opleidingen waarmee op beide niveaus juist veel wordt verdiend zijn werktuigbouwkunde, technische bedrijfskunde en de 'minder harde' bètaopleidingen 'econometrie, actuarial en bestuurlijke informatiekunde'. Verder vallen de hoge gemiddelde uurlonen van de scheepvaartopleidingen op hbo-niveau en van technische scheikunde op wo-niveau op.

Figuur 1 **Bruto uurloon mbo-opleidingen (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

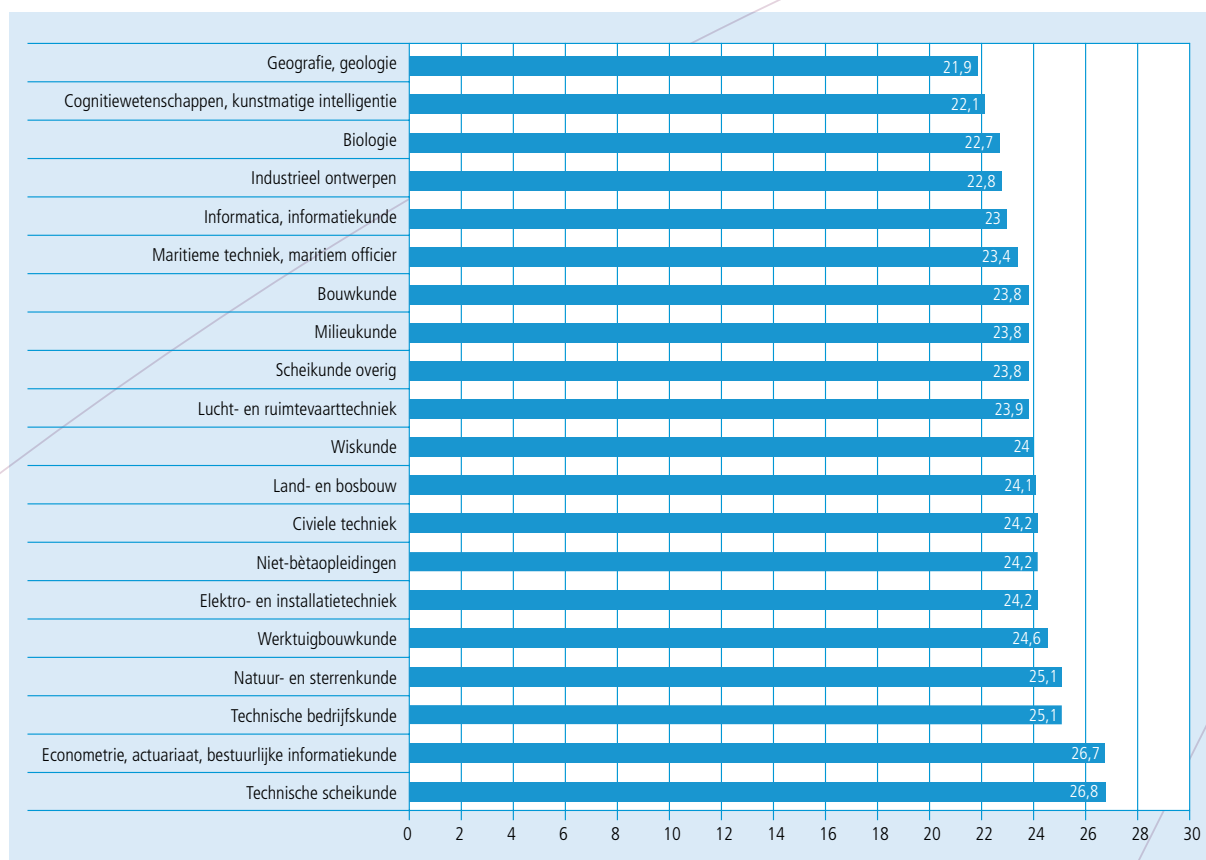
Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Figuur 2 **Bruto uurloon hbo-opleidingen (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Figuur 3 **Bruto uurloon wo-opleidingen (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Loon academici in bètaberoepen blijft achter

Het loon hangt natuurlijk niet alleen af van de opleiding, maar ook van het beroep. Bèta's komen regelmatig in niet-bètaberoepen terecht. Ook komt het soms voor dat niet-bèta's in bètaberoepen werken. Welke consequenties heeft dat voor de beloning? Tabel 1 laat deze beloning, gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken, zien.

Bij mbo'ers en hbo'ers maakt het voor de beloning niet of nauwelijks verschil of werknemers kiezen voor een bètaberoep of niet-bètaberoep. Wel lijkt je op hbo-niveau met een bètaopleiding wat minder te verdienen in een bètaberoep. Bij academici zijn de verschillen een stuk groter. In een bètaberoep wordt duidelijk minder verdiend. Dat geldt zowel voor degenen met een niet-bètaopleiding als voor diegenen met een bètaopleiding. Overigens maakt het daarbij uit wat voor bètaopleiding is gevolgd. Degenen met een 'minder harde' bètaopleiding verdienen minder in een bètaberoep dan degenen die een 'natuur & techniek'-opleiding hebben gevolgd. Dat heeft waarschijnlijk te maken met hun taken. Die zijn meer uitvoerend van aard. Ze lijken minder vaak leidinggevende taken te krijgen - en het daarmee gepaard gaande hogere loon - dan de bèta's die een 'harde' bètaopleiding hebben gevolgd. Er is namelijk een behoorlijk verschil in beloning naar gelang de functie die wordt bekleed. Een functie in het management of bestuur krijgt de hoogste beloning. Een functie in het onderwijs verdient het minst. De uitvoerende technische beroepen zitten er tussenin.

Tabel 1 **Bruto uurloon (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

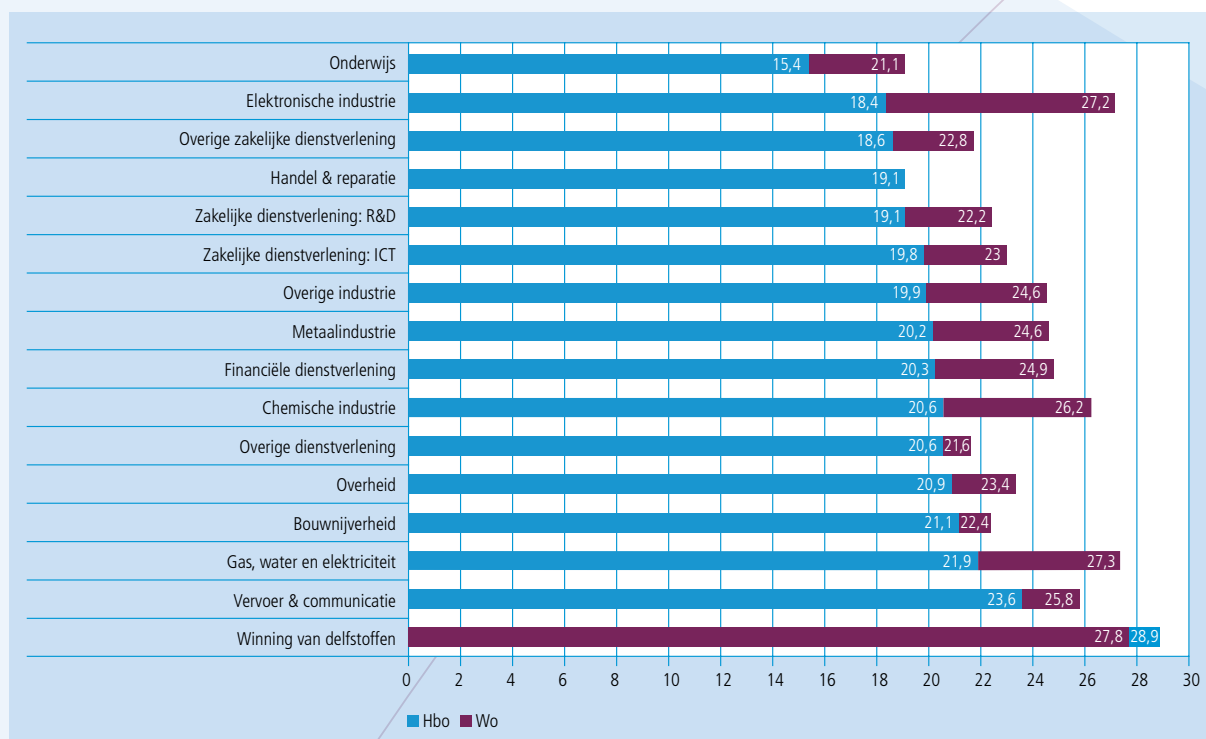
	Mbo	Hbo	Wo
Bètaopleiding in bètaberoep	14,4	19,8	23,3
Bètaopleiding in niet-bètaberoep	14,3	20,6	25,6
Niet-bètaopleiding in bètaberoep	14,1	20,2	22,9
Niet-bètaopleiding in niet-bètaberoep	14,4	20,3	24,6

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Laag loon in onderwijs, hoog bij winning delfstoffen

Niet in elk bètaberoep wordt benedengemiddeld betaald. Er is een groot verschil tussen de verschillende branches. Veel bèta's gaan aan de slag in de industrie (zo'n 25 tot 35 procent op elk niveau). Andere populaire branches op hbo- en wo-niveau zijn de overheid (circa 13 procent) en zakelijke dienstverlening (20 procent van hbo-bèta's en 30 procent van wo-bèta's). Een belangrijk deel van deze zakelijke dienstverlening van bèta's speelt zich af in de ICT-branchen. Bij bèta's op mbo-niveau zijn de branches handel & reparatie (11 procent), vervoer & communicatie (13 procent) en bouwnijverheid (13 procent) in trek. Figuur 4 laat de gemiddelde uurlonen (gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken) in de bètaberoepen in de verschillende branches zien, op zowel hbo- als wo-niveau. Duidelijk is dat het onderwijs relatief slecht betaald. Al zijn er voor de leerkrachten de laatste tijd wel verschillende maatregelen aangekondigd om de beloning te verbeteren. Een zeer goed betalende bedrijfstak voor bètaberoepen is de winning van delfstoffen. Op wo-niveau betalen ook de elektronische industrie en de nutsbedrijven (gas, water en elektriciteit) goed.

Figuur 4 **Bruto uurloon hoger opgeleiden in bètaberoepen (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

3 Loopbanen

Uiteraard blijven werknemers vrijwel nooit hun hele leven in dezelfde baan werken. De arbeidsloopbaan maakt een ontwikkeling door. Verschillen bèta's daarin van niet-bèta's? Wie blijft het langst in dezelfde baan en in dezelfde functie? Wie verdient het meest op de verschillende momenten van de loopbaan? En wat zijn daarbij de verschillen tussen de diverse bètaopleidingen?

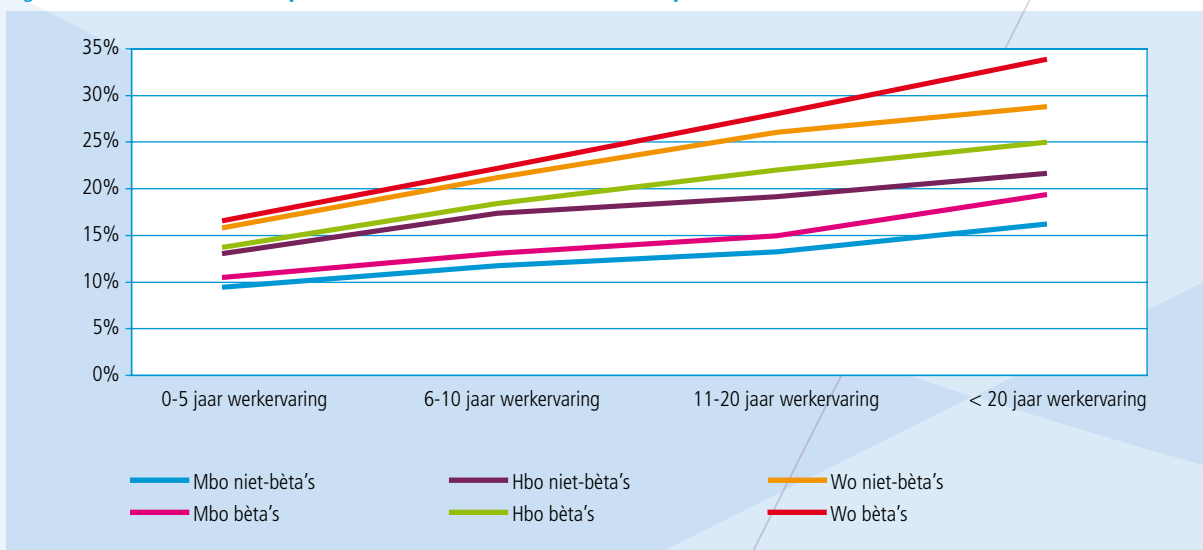
Bèta's blijven langer in dezelfde baan en zijn vaker manager

Bèta's maken minder vaak de overstap naar een andere baan. Gemiddeld blijven ze met zo'n zeven jaar ongeveer een jaar langer bij hun werkgever. Ook blijven ze vaker hetzelfde soort werk doen. Ze zijn vaker actief in dezelfde functie als in hun eerste baan. Het is daarbij zeker niet het geval dat bèta's minder snel managers worden. Integendeel, zowel bèta's die aan het begin van hun carrière staan als bèta's die al veel werkervaring hebben, zijn vaker manager dan niet-bèta's in dezelfde fase van hun loopbaan. Vooral ervaren bèta's op hbo-niveau zijn relatief vaak manager of bestuurder. Een deel van de verklaring hiervoor is dat managers, net als bèta's, vaak mannen zijn. Overigens geldt zowel voor bèta's als voor niet-bèta's dat ze gedurende hun carrière in grotere bedrijven lijken te gaan werken. Uit de enquête blijkt in elk geval, dat van de huidige werknemers met weinig werkervaring een veel groter deel bij kleine bedrijven werkt dan van de huidige werknemers met veel werkervaring.

Bèta's lijken grotere loonsprongen te maken

Als de gemiddelde lonen van bèta's en niet-bèta's in de verschillende fases van hun carrière worden vergeleken (Figuur 5), valt op dat bèta's in elke fase meer verdienen. Zoals eerder gemeld, komt dat door hun persoons- en baankenmerken. Zo zijn ze vaker mannen. Wel valt op dat het gat het grootst is bij de werknemers met meer dan 20 jaar werkervaring. Dat wijst erop dat bèta's gedurende hun carrière grotere sprongen maken dan niet-bèta's. Overigens zijn de bèta's met 20 jaar werkervaring gemiddeld genomen ook wat ouder dan niet-bèta's. Dat verklaart dus een deel van het hogere uurloon.

Figuur 5 **Bruto uurlonen op verschillende momenten van loopbaan**

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Verschillen tussen bètaopleidingen

Figuur 2 en Figuur 3 gaven al aan met welke hbo- en wo-opleidingen relatief veel verdiend wordt. Tabel 2 en Tabel 3 tonen de lonen van de bèta's met deze opleidingen naar gelang het aantal jaren werkervaring. Over het algemeen zijn het dezelfde opleidingen, waarmee zowel door beginners als door ervaren arbeidskrachten veel wordt verdiend. Wel zie je bij technische bedrijfskunde, op zowel hbo- als wo-niveau, dat het verschil in loon tussen de ervaren arbeidskrachten en beginners relatief klein is. Bij elektro- en installatietechniek op hbo-niveau en biologie op wo-niveau zijn die verschillen juist groot.

Tabel 2 **Bruto uurlonen hbo-opgeleiden op verschillende momenten van loopbaan**

- = <30 waarnemingen	0-5 jaar werkervaring	6-10 jaar werkervaring	11-20 jaar werkervaring	>20 jaar werkervaring
Land- en bosbouw	13,4	15,9	21,9	23,1
Technische informatica	13,5	17,7	23,3	-
Laboratorium	13,7	15,6	20,2	19,1
Bouwkunde	13,8	17,2	22,6	25,1
Autotechniek, mechanica	13,9	20,2	20,7	-
Informatiekunde en informatica overig	13,9	18,2	20,9	21,9
Elektro- en installatietechniek	14,2	18,0	23,0	28,3
Proces- en productkunde, industrieel productontwerpen	14,8	17,7	22,3	28,3
Werktuigbouwkunde	14,8	18,5	22,2	28,1
Technische bedrijfskunde	15,0	20,3	24,6	26,0
Bedrijfskundige informatica	15,5	17,8	22,3	-
Civiele techniek	15,6	18,4	24,8	30,6
Logistiek, vervoer en operationele techniek	16,1	20,6	23,4	25,4
Econometrie, actuaariaat, bestuurlijke informatiekunde	-	18,9	24,3	-
Milieukunde	-	19,1	20,2	21,3
Wiskunde, natuurkunde	-	19,4	19,9	-
Technische scheikunde	-	-	20,7	23,8
Management - informatie en techniek	-	-	21,0	22,8
Ambi-opleiding	-	-	21,3	25,3
Scheepvaarkunde	-	-	24,9	26,8

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Tabel 3 **Bruto uurlonen wo-opgeleiden op verschillende momenten van loopbaan**

- = <30 waarnemingen	0-5 jaar werkervaring	6-10 jaar werkervaring	11-20 jaar werkervaring	>20 jaar werkervaring
Biologie	14,8	21,1	24,1	36,4
Informatica, informatiekunde	15,1	19,2	27,8	29,8
Scheikunde	15,8	23,4	26,5	34,0
Civiele techniek	16,5	21,6	26,6	34,6
Bouwkunde	16,9	21,2	26,8	-
Technische bedrijfskunde	17,0	24,1	28,2	32,7
Natuur- en sterrenkunde	17,8	21,9	28,4	34,9
Werktuigbouwkunde	18,1	22,4	29,0	39,8
Technische scheikunde	18,3	24,4	29,8	38,6
Lucht- en ruimtevaarttechniek	-	22,1	26,6	-
Econometrie, actuaariaat, bestuurlijke informatiekunde	-	26,3	29,6	-

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

4 Secundaire arbeidsvoorwaarden

Een werknemer krijgt meer dan alleen een uurloon. Denk aan vaste financiële extra's als een dertiende maand, winstdelingsregeling en eindejaarsuitkering. Daarnaast krijgen veel werknemers extra's in natura, zoals een lease-auto en een mobiele telefoon. Krijgen bèta's deze extra's even vaak als niet-bèta's? En maakt het daarbij ook uit of je in een bètaberoep werkt of niet? En: in welke bètaberoepen (branches) krijg je deze extra's het meest? Zijn er verder verschillen in de hoeveelheid scholing die bèta's en niet-bèta's krijgen?

Bèta's: minder vaak een dertiende maand, vaker een lease-auto

Bèta's krijgen veel minder vaak een vaste financiële bijdrage (zoals dertiende maand) en vaker een extraatje in de vorm van een lease-auto en een mobiele telefoon; zie Tabel 4. Dat geldt voor vrijwel alle opleidingsniveaus. Bèta's op mbo-niveau vormen een uitzondering. Zij krijgen niet vaker een lease-auto. Het een en ander hangt uiteraard af van de baan- en persoonskenmerken. In een bètabaan in de ICT is het gebruikelijker om een mobiele telefoon te krijgen dan in het onderwijs. Niet-bèta's in een bètaberoep (vaak ICT'ers) krijgen deze tegemoetkomingen dan ook ongeveer net zo vaak als de bèta's. Krijgen bèta's al minder een vaste financiële bonus dan niet-bèta's, in een bètabaan krijgen ze deze bonus nog minder vaak (met uitzondering van mbo'ers).

Tabel 4 Secundaire arbeidsvoorwaarden

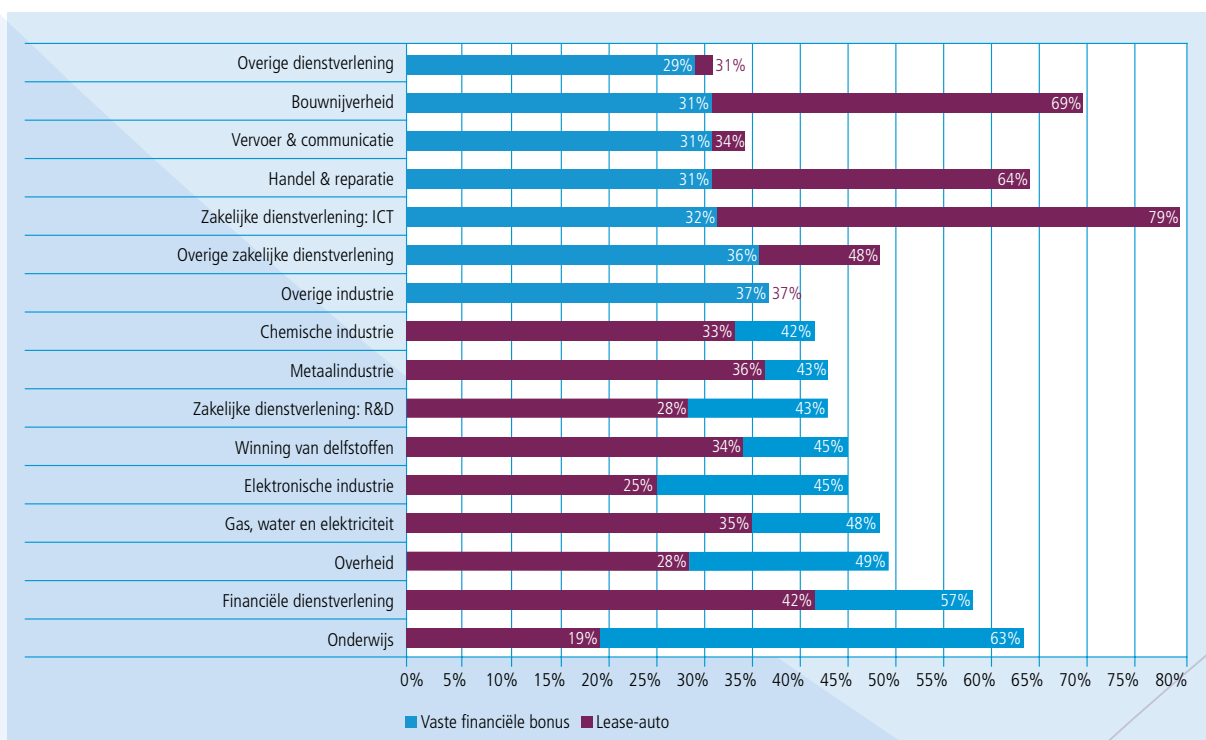
	Vaste financiële bonus			Lease-auto		
	Mbo	Hbo	Wo	Mbo	Hbo	Wo
Niet-bètaopleiding in niet-bètaberoep	26%	61%	60%	52%	21%	26%
Niet-bètaopleiding in bètaberoep	8%	55%	55%	61%	39%	41%
Bètaopleiding in niet-bètaberoep	7%	49%	47%	65%	42%	44%
Bètaopleiding in bètaberoep	12%	40%	27%	46%	44%	49%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

In onderwijs vaak eindejaarsuitkering, in ICT vaak lease-auto's

Er zijn grote verschillen tussen de branches wat de secundaire arbeidsvoorwaarden betreft. Figuur 6 toont het percentage werknemers met een hbo-opleiding in bètaberoepen dat een vaste extra financiële bijdrage en een lease-auto krijgt. Daarbij is weer gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken van werknemers. Een extra financiële bonus gaat niet automatisch gepaard met een lease-auto. Wellicht eerder andersom. Zo wordt in het onderwijs in bètaberoepen het meest gewerkt met een vaste financiële bonus (eindejaarsuitkering), maar het minst met een lease-auto. Zoals eerder gemeld komt in de ICT-branche deze laatste regeling juist vaak voor. Voor academici is de ranglijst van de branches in grote lijnen hetzelfde.

Figuur 6 **Secundaire arbeidsvoorwaarden (met correctie voor verschil in achtergrondkenmerken)**

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Training bèta's vaker door werkgever betaald

Bèta's en niet-bèta's hebben ongeveer even vaak deelgenomen aan een training of cursus in het jaar voorafgaande aan de enquête. Op mbo-niveau is dat percentage ongeveer 60 procent, bij hbo'ers en academici is het percentage met zo'n 75 procent wat hoger. Er is wel een verschil tussen bèta's en niet-bèta's op hbo- en wo-niveau in het deel van de werkgevers dat deze training heeft betaald. Van de hoger opgeleide bèta's heeft 21 (hbo) tot 26 (wo) procent de training of cursus zelf betaald. Van de niet-bèta's is dat drie (hbo) tot tien (wo) procentpunt meer. Bèta's hebben wat betaling betreft dus betere randvoorwaarden om zich te scholen.

5 Werktevredenheid

Een goed salaris en goede secundaire arbeidsvoorwaarden hoeven niet hand in hand te gaan met een grote werktevredenheid. Hoe tevreden zijn bèta's en niet-bèta's met hun baan? Maakt het daarbij uit of ze in een bètabaan werken? Zijn bèta's ook minder vaak op zoek naar een nieuwe baan? En: welke omstandigheden zoeken ze in een nieuwe baan?

Bèta's zijn meer te spreken over hun carrièremogelijkheden

Het verschil in baantevredenheid tussen bèta's en niet-bèta's is niet groot; zie Tabel 5. Toch zijn mbo-bèta's minder tevreden met hun werk dan mbo'ers met een niet-bètaopleiding. Academische bèta's zijn juist meer tevreden dan academische niet-bèta's. Bij de bèta's op mbo-niveau lijkt de mindere tevredenheid samen te hangen met meer stress in het werk. Bèta's met een opleiding in het hoger onderwijs zijn meer dan niet-bèta's te spreken over hun loon en carrièremogelijkheden. Ze verdienen gemiddeld genomen immers ook meer, doordat ze vaker man zijn en ouder zijn dan niet-bèta's. Bovendien is bekend dat bèta's zich minder laten leiden door een hoger salaris. Beta's zijn ten opzichte van niet-bèta's minder tevreden met hun reistijd en vrije tijd. Ook dat laatste is deels te verklaren. Bèta's werken namelijk vaker voltijds. Van de mbo'ers, hbo'ers en academici met een bètaopleiding werkt respectievelijk 60 procent, 73 procent en 71 procent voltijds. Bij de niet-bèta's is dat op elk niveau zo'n 25 procentpunt minder: 35 procent van de mbo'ers, 48 procent van de hbo'ers en 56 procent van de academici. Uiteraard hangen ook deze percentages weer sterk samen met de specifieke kenmerken van bèta's. Mannen werken nu eenmaal veel minder vaak in deeltijd. Als alleen naar de mannen wordt gekeken, is er niet of nauwelijks verschil in het percentage voltijders met wel en niet een bètaopleiding. Voor bèta's op hbo- en wo-niveau maakt het voor de werktevredenheid weinig uit of ze in een bètaberoep of in een niet-bètaberoep werken. Dat komt logischerwijs deels door zelfselectie. Als je het leuker vindt om in een bètaberoep te werken, dan kies je daar eerder voor en hetzelfde geldt voor niet-bètaberoepen. Wel is het zo, dat niet-bèta's in bètaberoepen minder tevreden lijken te zijn met hun baan.

Tabel 5 **Tevredenheid met huidige baan**

- = te weinig waarnemingen	Mbo niet-bèta's	Bèta's	Hbo niet-bèta's	Bèta's	Wo niet-bèta's	Bèta's
Algemene tevredenheid (1 = zeer ontevreden; 5 = zeer tevreden)	3,6	3,4	3,6	3,6	3,6	3,7
Tevreden met loon	2,8	2,8	3,1	3,2	3,3	3,4
Voldoende variatie in werk	3,8	3,7	4	4	4	4
Tevreden met baankeuze	-	-	3,8	3,7	3,7	3,8
Tevreden met reistijd	-	-	3,7	3,5	3,6	3,5
Tevreden met combi werk/privé	-	-	3,7	3,7	3,7	3,6
Tevreden met vrije tijd	-	-	3,5	3,4	3,5	3,3
Stress in werk (1 is minste stress; 5 meeste)	3,6	3,9	3,9	3,9	3,8	3,9
Onzeker over baan zekerheid (1 is minste onzekerheid; 5 meeste)	-	-	2,2	2,1	2,1	2,1
Werk af in benodigde tijd (0 = nee; 1 = ja)	-	-	0,6	0,6	0,6	0,6
Goede carrièremogelijkheden (0 = nee; 1 = ja)	-	-	0,5	0,6	0,5	0,6

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2008), gebaseerd op Loonwijzer (2006-2008)

Bèta's minder vaak op zoek naar een nieuwe baan

Ook aan de plannen om een nieuwe baan te zoeken, kan de tevredenheid worden afgelezen. Bèta's zijn minder vaak op zoek naar een nieuwe baan. Vooral academische niet-bèta's in bètaberoepen willen vaak van baan veranderen. Gevraagd naar het belang van kenmerken van een nieuwe baan zijn bèta's en niet-bèta's redelijk eensgezind. Het meest opvallend is dat bèta's zich bij een nieuwe baan meer laten leiden door de mogelijkheden voor een internationale carrière. Verder kijken bèta's wat minder naar de reistijd en nabijheid van een nieuwe baan. Toch opmerkelijk, aangezien ze er in de huidige banen minder tevreden over zijn.

6 Conclusie

Bèta's kiezen er lang niet altijd voor om in een bètaberoep te werken, met name vrouwen en bèta's met een 'minder harde' bètaopleiding kiezen voor een niet-bètaberoep. Andersom komt veel minder voor. Werknemers zonder een bètaopleiding werken zelden in een bètaberoep. De niet-bèta's die wel in een bètaberoep werken, zijn veelal mannen. Veel van hen werken in de ICT-branche. Welk onderscheid is zichtbaar in de loopbaan van deze verschillende groepen?

Bèta's verdienen gemiddeld genomen meer dan niet bèta's. Dat komt door hun achtergrondkenmerken. Ze zijn bijvoorbeeld vaker man en gemiddeld wat ouder. Na correctie voor deze kenmerken vallen de verschillen weg. Alleen op mbo-niveau blijken bèta's dan nog wat meer te verdienen. Bèta's lijken in hun carrière wel grotere loonsprongen te maken. Ook zijn bèta's vaker manager dan niet-bèta's, mede doordat ze vaker mannen zijn. Qua andere arbeidsvoorwaarden krijgen bèta's minder vaak een vaste financiële bonus als een dertiende maand. Wel krijgen ze meer dan niet-bèta's een lease-auto en een mobiele telefoon. Ze werken vaker voltijds dan niet-bèta's - wat ook weer te maken heeft met het grote aandeel mannen - en als ze een opleiding volgen, wordt die vaker bekostigd door hun werkgever.

Hoger opgeleide bèta's die kiezen voor een niet-bètaberoep zijn niet slechter af. Ze verdienen meer en krijgen vaker een vaste financiële bonus. Ze zijn bovendien net zo tevreden met hun werk als niet-bèta's.

De niet-bèta's die in een bètaberoep gaan werken, bestaat uit een selecte, specifieke groep. Ze verdienen minder en krijgen minder vaak een vaste financiële bonus. Wel krijgen ze, mede doordat ze vaak in de ICT werken, vaker een mobieltje en een lease-auto. Verder lijken ze niet altijd even tevreden met hun werk. Ze zijn in elk geval minder tevreden dan niet-bèta's die niet in een bètaberoep gaan werken. Bovendien willen de academische niet-bèta's in een bètaberoep vaker van baan veranderen.

Uiteraard is er een grote diversiteit in bèta's. Dat blijkt ook wel als de lonen van bèta's met verschillende opleidingen worden vergeleken. Ook de bètaberoepen zijn zeer verschillend. Kijk ook daar maar eens naar de lonen. In de ene branche wordt veel meer verdiend dan in de andere. Wel lijkt over het algemeen te gelden dat de groep bèta's na de opleiding nog veel kanten op kan. Een groot deel van hen kiest voor een niet-bètaberoep en is daar - mede door zelfselectie - net zo tevreden mee. Dat leidt tot een grote diversiteit in de loopbanen van bèta's.

